SPRAWDZIAN · WOS

Sprawdzian z dobra wspólnego

Grupa B

WOS: dobro wspólne, zasady ustrojowe i teoria dóbr

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 22

10 zadań, 22 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Koncepcja „tragedii wspólnego pastwiska" (G. Hardin) opisuje

(A) konflikt między państwami o terytorium i dostęp do surowców naturalnych na obszarach granicznych
(B) wzrost cen żywności wywołany suszą i spadkiem wydajności pastwisk w krajach rozwijających się
(C) sytuację, gdy jednostki nadmiernie eksploatują wspólny zasób, prowadząc do jego zniszczenia
(D) harmonijne dzielenie się zasobami przez społeczność, która wspólnie dba o ich odnawianie

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Zasada decentralizacji władzy w Polsce przejawia się m.in. przez

(A) likwidację parlamentu i rządzenie państwem za pomocą dekretów rządu
(B) przekazanie wielu kompetencji samorządom (gmina, powiat, województwo)
(C) koncentrację władzy w rękach prezydenta i podległej mu administracji
(D) jednolity system szkolnictwa zarządzany centralnie, bez wpływu lokalnego

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–2 pkt)

Oceń zdania o zasadach ustrojowych.

1. Zasada solidarności oznacza, że silniejsi wspierają słabszych w ramach wspólnoty.	**P**	**F**
2. Zasada proporcjonalności zabrania WSZELKICH ograniczeń wolności obywatelskich.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 4. (0–4 pkt)

Dopasuj myśliciela do pojęcia lub teorii, z którą jest najściślej związany.

1. Jean-Jacques Rousseau	…	A. Niewidzialna ręka rynku
2. Adam Smith	…	B. Wola powszechna (volonté générale)
3. Elinor Ostrom	…	C. Zasłona niewiedzy i teoria sprawiedliwości
4. John Rawls	…	D. Zarządzanie dobrami wspólnymi bez prywatyzacji

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 5. (0–4 pkt)

Dopasuj teorie sprawiedliwości do ich głównych założeń.

1. Utylitaryzm (Bentham, Mill)	…	A. Sprawiedliwość jest zakorzeniona w wartościach wspólnoty — nie można abstrahować od kontekstu kulturowego
2. Libertarianizm (Nozick)	…	B. Sprawiedliwe jest to, co daje jak najwyższe sumaryczne szczęście jak największej liczbie osób
3. Teoria sprawiedliwości Rawlsa	…	C. Sprawiedliwe zasady są te, które wybieramy za „zasłoną niewiedzy"; korzyść dla najmniej uprzywilejowanych
4. Komunitaryzm (Sandel, MacIntyre)	…	D. Sprawiedliwe jest to, co maksymalizuje wolność jednostki, nie naruszając praw innych — państwo minimalne

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 6. (0–2 pkt)

Uzupełnij: Dobra publiczne charakteryzują się dwoma kluczowymi cechami. Pierwsza — (1) _____ — oznacza, że nie można wykluczyć nikogo z korzystania z danego dobra. Druga — (2) _____ — oznacza, że korzystanie z dobra przez jedną osobę nie zmniejsza jego dostępności dla innych.

(1) do wyboru: nieodpłatnością / niewyłącznością / trwałością / jawnością
(2) do wyboru: niezbywalnością / substytucyjnością / nierywalizacyjnością / komplementarnością

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Podaj dwie różnice między dobrem wspólnym a interesem partykularnym (grupowym).

Zadanie 8. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, na czym polega tzw. tragedia wspólnego pastwiska (tragedy of the commons) opisana przez Garretta Hardina. Podaj jeden przykład współczesnego zastosowania tej koncepcji.

Zadanie 9. (0–2 pkt)

Podaj dwa instrumenty, za pomocą których państwo może ograniczyć problem gapowicza w finansowaniu dóbr publicznych, i krótko uzasadnij ich skuteczność.

Zadanie 10. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, na czym polega zasada solidarności społecznej. Podaj jeden przykład jej realizacji w Polsce.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/wos/dobro-wspolne